Moduri de adresare, declararea datelor, definire constante, operatori, macro-uri

Modificat: 15-Oct-18

De citit: capitolele4.1-4.4, 4.6-4.8, 6.1-6.3

Cuprins capitol 5

- Sintaxa instrucțiunilor
- Reguli sintactice
- Semnificatia entitatilor unei linii de program

- Moduri de adresare
- Declararea variabilelor
- Pseudo-operatori
- Macro-uri

Declarații

1. Directive

- » Îi spun asamblorului ce să facă
- » Ne-executabile
- » Nu generează cod mașină

2. Instrucțiuni

- » Îi spun CPU-ului ce să facă
- » Operațiune + operanzi

3. Macrouri

- » Notație scurtă pentru un grup de declarații
- » Substituții cu parametri

Directive

- Directive care descriu structura programului
  - * text, data, rodata, bss
  - * Import/export nume
- Reminder(curs 2): structura procesului
- Va urma(curs 6): structura binarului

Variabile globale

- Trei zone de memorie
  - * .data: initializate* .bss: neinitializate (zero @load-time)* .rodata: initializate, read-only
- .data: int a = 10;
- .bss: int a;
- .rodata: const int a = 10;
- Variabile locale declarate 'static' in C

Directiva GLOBAL

- Directiva GLOBAL marcheaza etichetele vizibile global
  - » etichetele pot fi accesate si din alte module ale programului
- Formatul este
  - global label1, label2, . . .
- Aproape orice label poate fi declarat global
  - » Nume de proceduri
  - » Nume de variabile
  - » equated labels
  - * Intr-o constructie GLOBAL, nu este necesar sa mentionam tipul labelului

Directiva EXTERN

- Directiva EXTERN ii spune asamblorului ca anumite labeluri nu sunt definite in modulul curent
  - Asamblorul rezerva spatiu in fisierul obiect pentru a fi utilizat ulterior de linker
- Formatul este

extern label1, label2, . . .

unde label1 si label2 sunt declarate global folosind directiva GLOBAL in alte module

Istrucțiuni

```
[eticheta:] mnemonic [operanzi] [;comentariu]
```

- eticheta șir de litere si cifre, care începe cu o literă
- mnemonic nume care simbolizează o instrucțiune
  - * nop
  - * jz begin
  - * add eax, 1

begin:

- * mov [buffer + ebx], ax
- operanzi registru | locație memorie | imediat
  - * 0 2 operanzi

Sintaxa instrucțiunilor

- registru := EAX|EBX|AX|BX|AL|BL|..|ESI|..|CS|DS..|GS
- imediat:= număr sau expresie evaluată de asamblor
  - * Adresa unei variabile este un imediat
- locație:= [expresie care produce o adresălogică]
  - * Între paranteze drepte [expresie]
  - * [variabilă + reg_index + reg_bază + deplasament]
  - * deplasament = imediat
- mov [ceva + esi + ebx*4 + 19], ax
  - Locație = adresa variabilei ceva
  - Locație += 19; ceva + 19 este cunoscut la momentul asamblării
  - Locație += (ESI + EBX << 2)
  - La adresa indicată de Locație se stochează 16 biți din AX

Sintaxa instrucțiunilor x86

- * Instrucțiuni fara operand
  - » NOP
  - » MOVSB
- * instrucțiuni cu un operand
  - » PUSH EAX
  - » ROR DX
- * instrucțiuni cu doi operanzi
  - » MOV AX, BX
- * linie cu eticheta instrucțiune si comentariu
  - » START: MOV AX,BX ;mută conținut AX in BX
- * linie de comentariu
  - »; aceastaeste o linie de comentariu
- * linie cu eticheta
  - » ETICHETA:

Reguli sintactice

- o singură instrucțiune/directivă per linie
- o linie poate conţine:
  - * nici o entitate de instrucțiune (camp) linie goală
  - * Numai etichetă
  - * Numai comentariu
  - * eticheta, instrucțiune, directivă și comentariu
- Comentariu incepe cu ';' si se încheie la sfârșitul liniei
- o instrucțiune x86 poate conține maxim 2 operanzi:
  - * op1 destinația și primul termen al operației
  - * op2 sursa sau al doilea termen al operației

Reguli sintactice - Exemple

- * NOP
  - » Instrucțiune fara operanzi
- * MOVSB
  - » instrucțiune cu operanzi impliciti
- * MULCL
  - » instrucțiune cu primul operand implicit (AX := AL * CL)
- * MOV AX, BX
  - » AX := BX adică AX destinatia, BX sursa transferului
- * INC SI
  - » SI := SI + 1
- * ADD CX, DX
  - $\rightarrow$ CX := CX + DX
- * ADD AX, BX, CX
  - » Instrucțiune incorecta, prea multi operanzi

Reguli sintactice

- "case insensitive"
- Separarea câmpurilor se face cu spații, TAB-uri
- Pentru lizibilitate: separare coloane cu TAB:
   eticheta: mnemonic operanzi ;comentariu
- Nume simbolice în loc de valori numerice
  - * adrese de variabila =>nume_variabila;
  - * adrese de instrucțiune =>eticheta;
  - * valori de constante numerice=>nume_constanta

Reguli sintactice- simboluri

- Simboluri, identificatori, etichete:
  - * secventa de litere, cifre si unele caractere speciale (ex: _, \$, @), ?), care nu incepe cu o cifra
  - * Lungimea simbolului este arbitrara, dar se considera primele 31 caractere
  - * Exista simboluri rezervate, predefinite in limbaj (cuvinte cheie, mnemonice, directive, nume registre)
  - * exemple:
    - » L1 BletchRightHereRight_Here Item1 __Special
    - » \$1234 @Home \$_1 Dollar\$ WhereAmI? @1234
  - * erori:
    - » 1TooMany incepe cu o cifra
    - » Hello.There contine punct
    - » \$ \$ sau ? nu poate sa apara singur
    - » LABEL cuvant rezervat.

Reguli sintactice - constante

• Constante:

- * intregi: 12, 21d, 123h, offfh, 1011b
- * reale (virgulă mobila): 1.5, 1.0e10, 23.1e-12
- * Şir de caractere: "text", 'Text', 'TEXT''TEXT'
- * Constante simbolice:
  - » În asm: unu equ 1
  - » În C: #define unu 1

Reguli sintactice - operanzi

- Operanzii trebuie să aibă aceeași lungime
  - * exceptii: operatii de inmultire si impartire)
- celmult un operand de tip locatie de memorie
  - * Cum facem operații între două locatii de memorie?
  - * Operatiile între registre viteză mare
- Instrucțiunile sunt structural atomice
  - * Sunt independente între ele
  - * nu există forme de programare structurată
  - * Structurarea programului: la nivel logic, prin directive

• Eticheta:

- * Adresa instrucțiunii care urmează după etichetă
- * Util pentru instrucțiuni de salt și apel de rutine

Mnemonica(numele) instrucțiunii:

- * Nume simbolic dat unui cod de instrucțiune
- * Semnifică operatia elementară direct executabilă de CPU
- * Nu indica dimensiunile operanzilor (sunt inferate)
- * Aceeași instrucțiune poate avea mnemonici diferite(JZ JE)
- * Fiecărei instrucțiuni ASM îi corespunde strict o instrucțiune în cod mașină (relație biunivocă)

• Operand:

- * camp care exprima un termen al operatiei elementare exprimate prin mnemonica
- * Indica locul si modul de regasire al operandului (modul de adresare folosit)
- * tipuri de operanzi:
  - » registre interne aleCPU:
  - » date imediate (constante numerice)
  - » locatii de memorie (variabile)
  - » porturi de intraresau de iesire (registre de I/E)

Registre interne:

- * Registre generale:
  - » (8 biti) AH,AL,BH,BL,CH,CL,DH,DL
  - » (16 biti) AX, BX,CX,DX, SI,,DI,SP, BP
  - » (32 biti) EAX, EBX, ECX, EDX, ESI, EDI, ESP, EBP
- * registrespeciale: CS,DS, SS, ES, FS,GS, GDTR, LDTR, CRo,..CR4, PSW
- Date imediate (constante):
  - * Numar sau expresie aritmetico-logica evaluabila la un numar =>expresia trebuie sa contina numai constante
  - * Valoarea este continuta in codul instrucțiunii
  - * Lungimea constantei in acord cu lungimea celui de al doilea operand (octet, cuvant sau dublu-cuvant)
  - * ex: 0, -5, 1234h, 0ABCDh, 11001010b, 1b, 8* 4 3

- Locatii de memorie (variabile):
  - * expresie care exprima adresa unei locatii de memorie de o anumita lungime
  - * Lungimea variabilei:
    - » in acord cu al doilea operand (dacaexista)
    - » se deduce din declaratia numelui de variabila
    - » se indica in mod explicit ('byte', 'word', 'dword')
  - * Adresa variabilei:
    - » adresa de segment:
      - specificata in mod implicit continutul registrului DS
      - exprimata in mod explicit: <reg_segment>:<variabila>
      - ex: CS: Var1, ES: [100h]
    - » adresa de offset adresa relativa in cadrul segmentului

- adresa de offset
  - * Adresa poate sa fie pe 16 biti (modul real) saupe 32 biti (modul protejat)
  - * exprimabila in mai multe moduri:

```
» adresafizica: valoare concreta de adresa
```

```
- '['<adresa_offset>']', ex: MOV AX, [100h]
```

» ex: MOV AX, [BX+SI+100h]

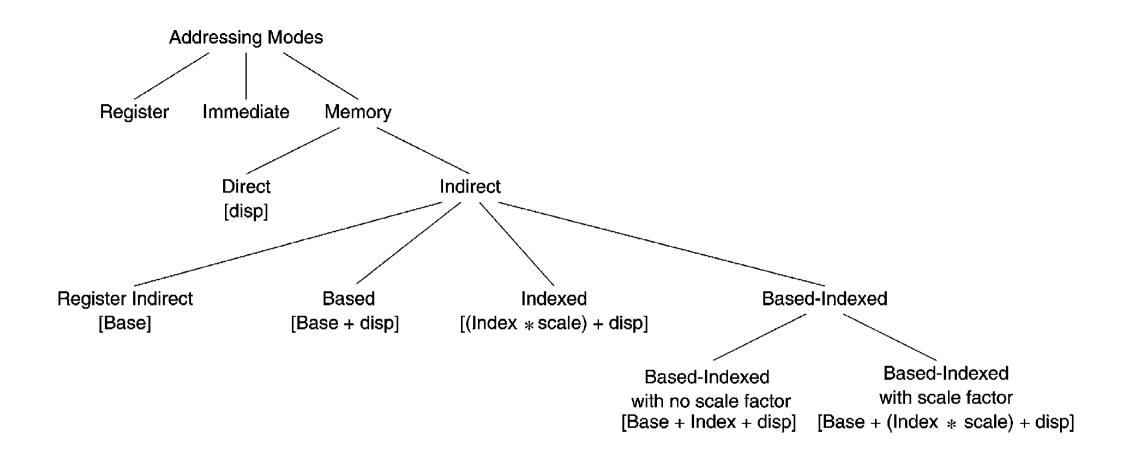
- » Adresa simbolica: nume simbolic dat unei variabile
  - VAR1, TEXT, VAR+5
  - VAR[BX], VAR[BX+SI]
- * <reg baza>:= BX|BP|EBX|EBP
- * <reg_index>:=SI|DI|ESI|EDI

- Porturi de Intrare/lesire
  - * Registre continute in interfetele de intrare/iesire
  - * spatiul de adresare maxim: 64Ko (adr. maxima oFFFFH)
  - * Pe aceeasi adresa pot fi 2 registre:
    - » un reg. de intraresiunul de iesire
  - * Porturile apar doar in instrucțiunile IN si OUT
  - * specificare:
    - » direct, prin adresa fizica (daca adresa este exprimabila pe un octet) sau nume simbolic

```
» ex: IN AL, 12h
```

- » indirect, prin adresa continuta in registrul DX
- » ex: IN AL,DX
- » OUT DX,AL

Moduri de adresare

Adresarea imediata:

- * Operandul este o constanta
- * Operandul este continut in codul instrucțiunii
- * Operandul este citit o data cu instrucțiunea
- * Instrucțiunea poate lucra cu o singura valoare
- * Lungimea constantei este in acord cu celalalt operand
- * Flexibilitate limitata

exemple:

- * MOV AL, 12h MOV AL, 120
- * MOV AX, 12ABh MOV AL, 260 eroare
- * MOV EAX, ceva ; adresa lui ceva este cunoscută

Adresarea de tip registru:

- * Operandul este continut intr-un registru al UCP
- * timp de acces foarte mic; nu necesita ciclu de transfer pe magistrala
- * Instrucțiune scurta (nr. mic de biti pt. specificare operand)
- * Numar limitat de registre interne => nu toate variabilele pot fi pastrate in registre
- * Exista limitari in privinta registrelor speciale (ex: segment)
- * exemple:
- * MOV AX, BX MOV DS,AX
- * MOV BX, AL eronat MOV DS, 1234H eronat

- Adresarea directa (cu deplasament):
  - * Operandul este specificat printr-o adresa de memorie (adresa relativa fata de inceputul unui segment)
  - * Adresa operandului este continuta in codul instrucțiunii
  - * Instrucțiunea poate lucra cu o singura locatie de memorie (octet, cuvânt sau dublu-cuvânt)
  - * Necesita ciclu suplimentar de transfer cu memoria =>timp de executie mai mare
  - * Adresarea directa se foloseste pt. variabile simple (date nestructurate)

exemple:

```
* MOV AL, [100h] MOV BX, var1
```

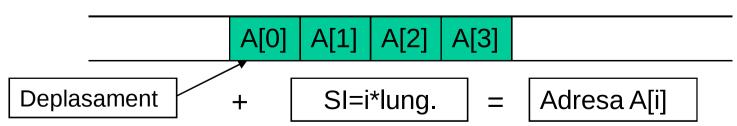
* MOV CX, [1234h] MOV var2, SI

- Moduri indirecte de adresare:
- Adresarea indirecta prin registru:
  - » Adresa operandului se specifica intr-un registru
  - » Registrele folosite pt. adresare: SI, DI, BX, BP
  - » Instrucțiunea contine adresa registrului
  - » mod flexibil de adresare
  - » exemple:
  - » MOV AL, [SI]
  - » MOV [BX], CX

- Adresarea (indirecta) indexata:
  - * Adresa operandului se exprima printr-o adresa de baza, data de <deplasament>si un index dat de continutul unui registru
  - * mod de adresare folosit pentru structuri de date de tip sir, vector, tablou

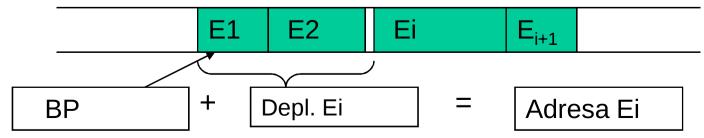
```
* sintaxa: <nume_var>'['<reg_index>']'
<reg_index>:=SI|DI
```

- *
  '['<reg_index>+<deplasament>']'
- * exemple:
- * MOV AX, VAR[BX] MOV CX, [SI+100H]
- * MOV VAR[DI], AL MOV VAR[10H], 1234H

Adresarea (indirecta) bazata:

- * Adresa operandului se exprima printr-o adresa de baza, data de un registru si o adresa relativa data de <deplasament>
- * mod de adresare folosit pentru structuri de date de tip inregistrare
- * formal este identica cu adresarea indexata, dar alta interpretare
- * '['<reg_baza>+<deplasament>']'
- * exemple:
- * MOV AX, VAR[BX] MOV CX, [SI+100H]
- * MOV VAR[DI], AL MOV [SI][100h], 1234H

Adresarea mixta (bazat indexata):

- * Adresa operandului se exprima printr-o adresa de baza, data de un registru, un index dat de un registru si o adresa relativa data de <deplasament>
- * mod de adresare folosit pentru structuri complexe de date de tip inregistrare de vectori sau vector de inregistrari

```
* Modul cel mai flexibil de adresare, dar necesita 2 adunari
```

- Extensia registrelor generale la 32 biti: EAX, EBX, ...
- Toate registrele generale pot fi folosite pentru adresarea indirecta prin registru, indexata, bazata si mixta;
- ex: [EAX], [ECX], VAR[EAX+ECX], [DX+AX+100h]
- la adresarea mixta primul registru se considera registru de baza iar al doilea registru index
- Observatii:
  - * Registrul SP nu poate fi folosit ca registru index
  - * Daca se foloseste SP sau BP atunci implicit se lucreaza cu reg. segment SS

- Adresarea indexata, scalata:
  - * Permite multiplicarea registrului index cu un factor egal cu lungimea unui element din sir:
    - » 1 pt. octet, 2 pt. cuvant, 4 pt. dcuvantsi 8 pt. qcuvant
  - * Simplifica parcurgerea tablourilor a caror elemente sunt mai mari de 1 octet
  - * sintaxa: (in loc de '+' se poatefolosi '][')

```
» '['<reg_index>*n']'
» '['<reg_index>*n + <deplasament> ']'
» '[' <reg_baza> + <reg_index>*n']'
```

- » '[' <reg_baza> + <reg_index>*n + <deplasament> ']'
- » ex: MOV AX, [SI*2] MOV DX, [AX*4+12h]
- » MOV CX, 100h[BX][AX*1]

Scopul:

- * Utilizarea unor nume simbolice in locul unor adrese fizice
- * rezervarea de spatiu in memorie si initializarea variabilelor
- * pt. verificarea utilizarii corecte a variabilelor (verificare de tip)
- Modul de declarare: prin directive
- Directiva (pseudo-instrucțiune):
  - entitate de program utilizata pentru controlul procesului de compilare, editare de legaturi si lansarea programului
  - directivele NU SE EXECUTA; in programul executabil nu exista cod aferent pentru directive
  - * se folosesc pentru:
    - » Declararea variabilelor si a constantelor
    - » Declararea segmentelor si a procedurilor
    - » Controlul modului de compilare, editare de legaturi, etc.

• Octeti:

- » sintaxa:
  - <nume_var> DB ?|<valoare>
- » semnificatia:
  - se rezerva o locatie de memorie de 1 octet;
  - Locatia este initializata cu <valoare>, sau este neinitializata daca apare '?'
  - <nume_var> eticheta ce simbolizeaza adresa variabilei
  - <valoare> valoare numerica in intervalul [0..255] sau [-128..127]
  - Poate pastra: un numar intreg fara semn, un numar intreg cu semn, un cod ASCII, 2 cifre BCD

• Cuvinte:

- » sintaxa:
  - <nume_var> DW ?|<valoare>
- » semnificatia:
  - se rezerva o locatie de memorie de 2 octeti;
  - Locatia este initializata cu <valoare>, sau ramane neinitializata daca apare '?'
  - <nume_var> eticheta ce simbolizeaza adresa variabilei
  - <valoare> valoare numerica in intervalul [0..2^16-1] sau [-2^15.. 2^15-1]
  - Poate pastra: un numar intreg fara semn, un numar intreg cu semn, 2 coduri ASCII, 4 cifre BCD

• Dublu-cuvinte:

- » sintaxa:
  - <nume_var> DD ?|<valoare>
- » semnificatia:
  - se rezerva o locatie de memorie de 4 octeti;
  - Locatia este initializata cu <valoare>, sau este neinitializata daca apare '?'
  - <nume_var> eticheta ce simbolizeaza adresa variabilei
  - <valoare> valoare numerica in intervalul [0..2^32-1] sau [-2^31.. 2^31-1]
  - poatepastra: un numar intreg fara semn, un numar intreg cu semn, 4 coduri ASCII, 8 cifre BCD,

Exemple de declaratii de variabile simple

db erori • m db db 6 260 db dw al 23 db db 255 tt -130 • k db -23 • bits db 10101111b db 'A' • car Cuv dw 1234h dw Var offffh dw 12345678h Dcuv

Declararea variabilelor

Variabile simple lungi:

- * dq (define QWORD/quad-word)
  - » variabilape 8 octeti; folosit pentru pastrarea intregilor f. mari sau a valorilor in flotant (dubla precizie)
- * dt (define TBYTE/ten-bytes)
  - » Variabila pe 10 octeti; format folosit pt. coprocesorul matematic; se reprezinta 10 cifre BCD (despachetat) sau nr. flotant pe 80 biti

Declararea variabilelor

• Exemplecomentate:

```
; just the byte 0x55
db 0x55
                       ; three bytes in succession
db 0x55,0x56,0x57
                       ; character constants are OK
db 'a', 0x55
db 'hello',13,10,'$'
                       ; so are string constants
dw 0x1234
                       : 0x34 0x12
                       ; 0x61 0x00 (it's just a number)
dw 'a'
dw 'ab'
                       ; 0x61 0x62 (character constant)
dw 'abc'
                       ; 0x61 0x62 0x63 0x00 (string)
dd 0x12345678
                       ; 0x78 0x56 0x34 0x12
                       ; floating-point constant
dd 1.234567e20
dq 0x123456789abcdef0
                       ; eight byte constant
                       ; double-precision float
dq 1.234567e20
                       ; extended-precision float
dt 1.234567e20
```

Declararea constantelor

- Scop: nume simbolic dat unei valori des utilizate
- Sintaxa:
  - * <nume constanta>equ|= <expresie>
- Semnificatia:
  - * la compilare<numeconstanta> se inlocuieste cu <expresie> ; este o constructie de tip MACRO
  - * sintaxa se verificadoar la inlocuire
  - * <expresie>este o expresiea ritmetico-logica evaluabila in momentul compilarii =>termenii sunt constante sau operatorul '\$'
  - * '\$' reprezinta valoarea contorului curent de adrese

Declararea constantelor

• Exemple:

- * trei equ 3
- * true equ o
- * text db 'acesta este un text'
- * lung_text equ \$-text
- * Adr port equ 378h

Repetarea declaratiilor sau a instrucțiunilor

TIMES

* Este un prefix ce produce repetarea de un numar specificat de ori a instrucțiunii sau a declaratiei de date

Exemple:

* Alocare 64 octeti:

zerobuf: times 64 db o

* Initializare si alocare pana la 64 octeti:

```
buffer: db 'hello, world'
times 64 – $ + buffer db ''
```

* Executie multipla a unei instrucțiuni (loop unrolling trivial)

times 100 movsb

Pseodo-operatori

- Expresii aritmetico-logice
  - * trebuie sa se evalueze in procesul de compilare
  - * contin constante si variabile de compilare
- \$ pozitia la inceputul liniei ce contine expresia curenta

```
* Ex: JMP $ ; reprezinta bucla infinita
```

• \$\$ - pozitia de la inceputul sectiunii curente

```
* Ex: $-$$; reprezinta unde ne aflam in sectiune
```

Pseudo-operatori

- Operatori logici, la fel ca in C.
- In ordinea cresterii prioritatilor:
- Operatori pe biţi

```
* |, ^ , AND
```

Operatori shiftare de biţi

```
* <<,>>
```

Operatori binari:

```
* +, -

* *, /, // (signed), %, %% (signed)
```

• Operatori unari:

```
* +, -, ~,!, SEG (obtine segmentul unui simbol)
```

Forțare de tip (coercion)

- sintaxa:
  - * <tip><expresie>
- <tip>poate fi:
  - * BYTE (1 octet)
  - * WORD (2octeti)
  - * DWORD (4octeti)
  - * QWORD (8octeti)
  - * TBYTE (10octeti)
- exemple de utilizare:
  - * inc byte [BP-10]
  - * fadd qword [EDX+ECX*8]

Macro-uri

- Sunt forme prescurtate de scriere a unor secvente de program care se repeta
- sintaxa:

```
%macro macro_name[para_count]
<macro body>
%endmacro
```

• Exemplu definire:

```
%macro multEAX_by_16
salEAX,4
%endmacro
```

• Exemplu utilizare:

```
mov EAX,27
multEAX_by_16
```

Macro-uri cu parametri

- <para_count>specifica numarul de parametri
- «%n>identifica al n-lea parametru
- Exemplu definire:

```
%macro mult_by_16 1 sal %1,4 %endmacro
```

• Exemplu utilizare:

```
mult by 16 DL
```

macro-ul se expandeaza la:

```
sal DL,4
```

Macro-uri v.s. Proceduri

• Macro-uri:

- * la fiecare apel se copiaza secventa de instrucțiuni
- * nu sunt necesare
  instrucțiuni de apel
  (CALL) si de revenire din
  rutina (RET)
- * nu se foloseste stiva
- transferul de parametri se realizeazaprin copierea numelui

Proceduri:

- * o singura copie pt. mai multe apeluri
- * se folosesc instrucțiuni de apel si de revenire
- * se utilizeaza stiva la apel si la revenire
- * transferul de parametri se face prin registri sau stiva

Avantajele si dezavantajele macro-uri

Avantaje:

- * pot fi create "instrucțiuni" noi
- * poate duce la o programare mai eficienta
- executie mai eficienta in comparatie cu apelurile de proceduri

Dezavantaje:

- * pot ascunde operatii care afecteaza continutul registrilor
- * utilizarea extensiva a macrourilor ingreuneaza intelegerea si mentenanta programului

Intrebari?

